

A-0098

Prost Johan Beronkas
testamentariske gave
1894 – 1964
(1824 – 1980)

Arkivkatalog

Finnmark fylkesbibliotek
Finnmárkku fylkkagirjerájus

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKU FYLKKAGIELDA

2014

Innhold

Innledning.....	3
Om Johan Beronka	3
Om arkivet	4
Arkivfortegnelse	4
Brev og dokumenter.....	4
Notater, manuskripter og lokalhistorisk grunnlagsmateriale	5
Notatbøker	5
Manuskripter / Publikasjoner.....	5
Utdrag / Rettelser.....	6
Rundskriv, «Cirkulære» ordnet kronologisk.....	6
Avisutklipp	7
Referanse materiell.....	7
Korrekturlesning.....	7
Litteratur ordnet etter Deweys desimalklassifikasjon	8
000 Generelle emner.....	8
100 Filosofi.....	8
200 Religion	8
300 Samfunnsvitenskap.....	10
400 Språk og språkvitenskap.....	11
500 Naturvitenskap og matematikk	14
800 Litteratur og litteraturvitenskap.....	14

Innledning

Om Johan Beronka

Beronka var både prest, prost, språkforsker og lokalhistoriker. Han var født i Vadsø i 1885 og døde i Oppegård i Akershus i 1965. Han var sønn til fisker og småbruker Johan Beronka (Juhani Aarnetti Perunka) og Marie (Marja) Erika Tapio, begge fra Perunkajärvi litt nord for Rovaniemi i Nord-Finland. Beronka vokste opp i Ytre kvenby i Vadsø, og er trolig den første kvenen med norsk embetseksamen. Han giftet seg med Inga Esbensen, datter av kjøpmann Hans Fredrik Esbensen.

Som eneste sønn i huset var det naturlig at han deltok i arbeidet hjemme. Også under gymnas- og studietiden drev han fiske i sommerferiene for å bidra til økonomien. Bare 14 år gammel ble han huslærer hos en kjøpmann i den norske kolonien på Fiskerhalvøya i Russland.

Beronka studerte teologi i Kristiania og ble cand. theol. i 1914. I tillegg studerte han semittiske språk og inuitiske dialekter og tok eksamen i samisk og finsk. For å finansiere studiene hadde han stadig privatelever. I en periode var han huslærer for en dansk greve, noe som bl.a. medførte ett års opphold i Lausanne, Sveits. Han fikk også et par reisestipender som gav ham muligheter til språkstudier i Ungarn og Frankrike. Etter hvert kunne han nærmere ti ulike språk, i tillegg til finsk, norsk og samisk.

Beronka var stiftskapellan i Tromsø stift i 1915 og året etter sogneprest i Kistrand i Finnmark. I 1920-30 var han sogneprest i Vadsø, fra 1924 prost i Varanger prosti. I denne perioden stilte han seg kritisk til de norske myndighetenes fornorskingspolitikk overfor samer og kvene. Dette bidrog til at han ble oppfattet som nasjonalt mistenklig, noe han selv følte var urettferdig. I 1931 flyttet han fra Nord-Norge for godt, på grunn av at han året før var blitt utnevnt til sogneprest i Hurum, en stilling han hadde til 1945.

De vitenskapelig mest meritterte studiene gjorde han innen språkforskning, med særlig fokus på samisk og finsk. Hans «Synaktiske iagttagelser fra de finske dialekter i Vadsø og Porsanger» og «lagttagelser fra orddannelses- og formlæren i de finske dialekter i Vadsø og Porsanger» var banebrytende i kvenske språkstudier. Han publiserte to bemerkelsesverdige forskningsarbeider om samisk språk, «Lappische Kasusstudien I og II». Beronka gjorde også opptegnelser om samiske og finske stedsnavn i Varanger-området, Pasvikdalen og Porsanger.

Beronka var opptatt av folkeopplysning. I mer enn ti år var han formann i styret for Finmarksbiblioteket, et spesialbibliotek for Finnmark fylke. Han utgav en rekke publikasjoner av lokalhistorisk art, bl.a. «Vadsø bys historie», «Hurum kommune gjennom hundre år», bankhistorie, kirkehistorie m.m.

Kilde: Norsk biografisk leksikon (Einar Niemi)

Om arkivet

Beronkas testamentariske gave består hovedsakelig av bøker og andre publikasjoner, samt originale manuskripter og notater som Finnmark fylkesbibliotek fikk avlevert i 1980. I 2009 kjøpte Finnmark fylkesbibliotek bøker og dokumenter fra Beronkas siste leveår av Waling T Gorter. Den eldste delen av Beronkas testamentariske gave var lenge lagret i magasinene i Vadsø samfunnshus. En del av bøker er tatt ut til publikumsbruk som håndbok og til «Finmarksbibliotekets stjernesamlingen».

Tilsammen utgjør arkivet 4,9 hm. Boksamlingen og dokumentarkivet er ordnet og katalogisert i Finnmark fylkesbibliotek mars 2014.

Arkivfortegnelse

Eske 1

Brev og dokumenter

1. Karakterseddel for Johan Beronka, Vadsø middelskole 1. klasse, fra 1894
2. Brev fra den finske geologen og geografen Väinö Tanner, datert 13.12.1905 i Jaakkima. Väinö Tanner var kjent i grenseområdene der han særlig hadde arbeidet med østsamenes historie og kultur. Han ble også invitert til Vadsø i 1928 av Beronka for å undersøke de gamle tuftene i middelalderbyen på Vadsøya – mer om dette kan leses i Beronkas Vadsø bys historie.
- 3 Brev fra Ole M. Olsen, datert 2.2.1906 i Berlevåg
- 4 6 brev fra den svenske helbrederen F. A. Botzius (1836-1910), datert 1906-1908 i Stockholm.
- 5 Brev fra NRK, datert 16. 10. 1944 i Oslo
- 6 Selvangivelser / regnskap 1919-1944
- 7 Kvitteringer tilhørende både Johan og Inga Beronka 1935-1961
- 8 Saksdokumenter og korrespondanse tilhørende R.G. og H.F. Esbensen
1920-1930 Brev, telegrammer, saksdokumenter om laksetrapper i Pasvik 1929, fiske og loddens ankomst til Varanger
- 9 Dokument «Udkast til et sygehus i Alten» fra 1855.
«Udskrift av forhandlingsprotokoll for commissionen der er nedsatt for at foretage Undersøkelse om midlerne til Finmarkens opkomst 1826».
- 10 «Kokoppe-indpodningsattest» fra 1863 (til Olaus A. Olsen)

- 11 Balke, G.: Katalog over Finmarksbibliotekets bok- og avissamling.
Vadsø trykkeri 1925. Kopi av katalog.

Notater, manuskripter og lokalhistorisk grunnlagsmateriale

- 12 Stedsnavn i Varanger
- 13 Finske stedsnavn i Neiden
- 14 Stedsnavn i Porsanger
- 15 4 løse blad fra notisbok
- 16 Lokalhistorisk grunnlagsmateriale om stedsnavn, demografi, lokalhistorie
- 17 Læstadius
- 18 Notater og manuskript på tysk

Eske 2

Notatbøker

- 19 Notatbok om Pasvik-lappisk 1928 (4 stykker)
- 20 Notatbok om Nesseby-lappisk / Nesseby-dialekten (5 stykker)
- 21 Notatboken Lappiske språkprøver fra Porsanger I og II
- 22 Notatboken Lappiske språkprøver fra Varanger
- 23 Lappiske notatbøker (4 stykker)
- 24 Notatbok om Inari- lappisk
- 25 Notatbok: Utdrag av språkvitenskapelige avhandlinger (lappisk)
- 25 Notatbok
- 27 Løs bakside av Beronkas notathefte
- 28 Beronkas notatbok hvor det står i permene på russisk «Russiske uttrykt samlet av Johan Beronka» men innholdet er noe annet, skrevet på tysk.
- 29 Notatbok, på framside: «Israel, E.W. E. Arnesen».

Eske 3

Manuskripter / Publikasjoner

- 30 Manuskriptet «Lærrens utvikling»
- 31 Manuskriptet «Norjan suomalaisia» («Finlendere i Norge»)

- 32 Forord, innledning og litteraturliste til manuskriptet «Zur urlappischen Kasuslehre»
- 33 Trykt publikasjon. «Iakttagelser fra orddannelsen – og formlæren i de finske dialekter i Vadsø og Porsanger» av Johan Beronka 1925. Trykt i Oslo

Utdrag / Rettelser

- 34 Utdrag av norske Lovtidende 1880-1888.
Rettelser til «Vadsø bys historie»

Rundskriv, «Cirkulære» ordnet kronologisk

- 35 «Bekjendtgjørelse reglement fot justervesenet». 18. desember 1834
 - «Bekjendtgjørelse satser for offentlige tjænestemænds skyds- og diætgodtgjørelse». Oktober 1852, februar 1862 og november 1876
 - «Forslag til forholdsregler for medlemmer av sunnhetskommissioner». 1859
 - «Resolusjon angående distriktslæger», 6. juli 1852
 - «Reglement for jordmodervæsenet 15. desember 1857 angående Elevers optagelse og undervisning»
 - «Regler til iagttagelse av distriktslæger», juli 1857
 - «Kongelig resolusjon af 20 februar 1858 angående overlæge for den spedalske sygdom»
 - «Cirkulære angående vaccinematerie» (vaksinasjoner). 9. mai 1859
 - «Regulativ for fødselsstiftelsen og jordemoderstolen i Bergen». 1861
 - «Reglement for sygehusene i Finmarken og de ved samme ansatte faaktionærer». 15. mars 1862
 - «Forholdsregler til befølgelse med hensyn til snive eller springorm hos hesten», 1868
 - «Andet tillæg til veterinær-medicaltaxten for Norge». 1863
 - «Sager som skulle forelegges Finmarkens amtformandskap». 1867
- 36 «Cirkulære fra den kongelige norske regjerings departement for det indre ang. hjelp til de sindssyge». 12. april 1870
 - «Etterlysning av person». 30. januar 1871
 - «Instrux for distriktslægene i Finmarken med hensyn til behandling av syge fiskere for medicinalfondets regning». 20. april 1871

«Fortegnelse over reglement, regulativer osv. vedkommende Finmarkens amts kommunale forvaltning». 4. februar 1874

«Register over lov, kongelige kunngjørelser» m.m. 1876

Tilvirkning av gammelost 1878

Reglement fra «Institutet for aandelig abnorme piger på Thorshaug»

«En kongelig kundgjørelse / plakat angående Kvarantænevæsenet». 1848

«Bestemmelser angående pest / Kvarantænevæsenet». 1879

«Beskrivelse over de vedlagte lithographede tegninger til offentlige sygehuse»

«Hans majestet kongens tale ved 31.ordentlige stortings opløsning», 21. juni 1882

«Spisereglement for Finmarkens amts sygehuse». 15. november 1890

«Veiledning for jordmødre til forebyggelse av barselfeber». (udatert)

«Rundskriv fra Aust- og Vest-Finnmark krinslærerlag». 6.9.1928

Avisutklipp

- 37 Artikkelserie «En englænders skildringer fra Finmark for vel 100 aar siden» av Dr. A.B. Wessel i 1922
- 38 Avisutklipp fra norsk Argus om «Våre Finnskoger og arbeidet der»
Avisutklipp 1938-1939
- 39 Johan Beronkas artikkel i Finnmarken 29. mars 1958

Referanse materiell

- 40 Brev fra Tore Frette 23.5.1980
- 41 Innholdsfortegnelse Beronkas etterlatte papirer
- 42 Konvolutter

Eske 4

Korrekturlesning

- 43 Beronkas korrektur av Lagercrantz' manuskript

Litteratur ordnet etter Deweys desimalklassifikasjon

000 Generelle emner

Lexikona I (A. Napkelet). Budapest 1927

Tietosanakirja, Hki 1913-1919. Ikke komplett, i alt her 13 hefter

Tyskt konstruktions-lexikon. Stockholm 1905

100 Filosofi

Herrmann, W.: Etik. Stockholm 1911

Pascal: Pensees. Paris 1926

Platon: Sokrates forsvar. Kristiania 1908

Sabatier, Auguste: Engusse d'une philosophie de la religion. Paris (ingen årstall)

Transilvanius Viator: On transilvania... Budapest 1921

Trøan, E.: Gloser og anmerkninger til Ciceros taler mot Catilina. Oslo 1926

Zeuthen, Lina: Søren Kirkegaards hemmelige note. København 1951

200 Religion

Beszédek, Egyházi: Krisztus az én eletem. Hornyánszky 1894

Bibel, Oslo 1925

Broch, S.: Norsk Kirkeret. Kristiania 1904

Brun, Lyder: Jesu Billede. København 1904

Cady, Emilie H.: Tolv Foredrag over Kristelige Sandheter. Kristiania 1924

Das Neue Testament. Leipzig 1905

Det nye testamente. Kristiania 1905

- Feine, Paul: Einleitung in das neue Testament. Leipzig 1913
- Göttinger Handkommentar zum Alten Testament. Genesis. Göttingen 1910
- Hall, Herman Harris: Fra Palmesøndag til Langfredag. Oslo 1943
- Handkommentar zum Alten Testament. Göttingen 1904
- Hebreer-brevet. Fortolket af L. W. Schat Petersen. København 1896
- Heussi, Karl: Kompendium der Kirchengeschichte. Tübingen 1909
- Huch, A.: Synopse der Drei Ersten Evangelien. Tübingen 1910
- Ihlen, Chr.: Hovedpunkter angående de protestantiske principers stilling. Kristiania 1905
- Indrebø, Gustav: Kva hev målformi å segja for det religiøse liv. Oslo 1933
- Lajos, Szigethy: Luther lelke. 1926
- Lunde, Herman: Kristus prædikener: En samling taler til hver søn- og høitidsdag i aaret.
Kristiania 1908
- Meri, Arvo: Vanhan Vehmaan kihlakunnan pitäjien ja kylien nimet. Hki 1943
- Movinckel, Sigmund: Hvad har vi som kristne i det gamle testamente. Kristiania 1922.
- Normann, Sigurd: Hvordan skal livet leves. Oslo 1936.
- Odland, Sigurd: Fortolkning av Hebreerbrevet. Oslo 1931
- Orelli, Konrad von: Der Knecht Jahve's im Jesaja Buche. Berlin 1908
- Pietilä, Antti J.: Jeesuksen siveysoppi ja nykyaika. Hki 1918 (meget fillet)
- Pietilä, Antti J.: Kristillinen siveysoppi. Hki 1928
- Psalmernes bog. Odense 1909 (Pastor Storjohann)
- Savage, M. J.: Utviklingens religion. Kristiania 1912
- Seeberg, R.: Grundriss des Dogmengeschichte. Leipzig 1910
- Sellin, E.: Einleitung in das alte Testament. Leipzig 1914
- Skagestad, G.: Pastorallære I, III. Oslo (uten år)
- Smend, Rudolf: Lehrbuch der alttestamentlichen Religionsgeschichte. Freiburg 1899
- Taranger, Absalon: Tillegg til norsk kirkerett. Oslo 1928

Til den eksegetiske forening, Granskeren ved dens 50-års jubileum den 6te februar 1938,
Oslo 1938

Ujtestámentom, Budapest 1929

Vold, Karl: Den hellige arv, Oslo 1930

300 Samfunnsvitenskap

305.80 Etnografi

Acta ethnologica 1936:1

Donner, Kai: Ethnological notes, Helsinki 1933

Donner, Kai: M.A. Castren's memory in Russia, Hfors 1931

Donner, Kai: Über die Anlautenden Labialen Spiranten und Verschlusslaute im
Samojedischen und Uralischen

FF Communications (Tidsskrift for Folklore Fellows). (8 tidsskrifter)

Finnisch-Ugrische Forschungen. Zeitschrift für Finnisch-Ugrische Sprach- und Volkskunde,
Hfors og Leipzig 1901-1944. (13 tidsskrifter).

Magyar etymologiai szótár. (Skriftsserie på ungarsk. Også andre skrifter på ungansk – en del
av dem er fillet.)

Rapola, Martti: Agricolan apajalla, Hki 1962

Ruoppila, V.: Kotieläinten nimitykset suomen murteissa I. hevonen, nauta, lamma, vuohi,
Hki 1943

Ruuttu, Maija: Kansantapoja ja uskomuksia, Hki 1931

Suomalais-ugrilaisen seuran toimituksia / Mémoires de la société finno-ougrienne 1918-1939
(8 tidskrifter)

Tanner, Väinö: Folk og kulturer på Labrador, Hfors 1939

Tanner, Väinö: Naturförhållanden på Labrador, Hfors 1938

Tommola, Birgitta: Yliluonnolliset olennot lastenpelotuksena, Hki 1955

Turun suomalaisen yliopiston julkaisuja. Turku 1923

Ungarische Jahrbücher 1924

Ungarische kulturstätten (Hungarian educational institutions). Budapest (uten årstall)

Virittäjä: Kotikielen aikakauslehti. Ulike særtrykk 1924-1937

Qvigstad, J.: Lappischer Aberglaube. Kristiania 1920

Qvigstad, J. & Olsen, Magnus: Navne paa matrikulerede jordeiendomme i Finmarkens amt.

Kristiania 1924 (fillet)

Qvigstad, J.: Navne paa dyr og planter i nordnorske stedsnavne. Tromsø 1929

340-348 Rettsvitenskap /lover

400 Språk og språkvitenskap

Alfred Kihlmans brevveksling. Hfors 1937

Alnæs, Ivar: Norsk uttale-ordbok. Kristiania 1910

Beronka, Johan: lagtagelser fra orddannelses- og formlæren i de finske dialekter i Vadsø og Porsanger. Oslo 1925

Bertelsen, Henrik: Dansk sproghistorie. København og Kristiania 1910

Blass, Fr.: Grammatik des neutestamentlichen Griechisch. Göttingen 1902

Brockelmann, Carl: Kurzgefasste Vergleichende Grammatik der Semitischen Sprachen. Berlin 1908

Bruun, Schou: Græsk Grammatik. Kjøbenhavn 1885

Cannelin, K.: Kieliopas. WSOY 1917

Collinder, Björn: Jukagirisch und Uralisch. Uppsala / Leipzig 1940

Donner, Kai: Samojedische Wörterverzeichnisse. Hki 1932

Donner, O.: Wörterverzeichnisse zu den Inscription de L'énisseï. Hki 1892

Genets, A.: Venäjän karjalankielestä (fillet , ligger i konvolutt)

Grünthal, W.: Itämerensuomalaisten kielten yksikön nominatiivi objektin edustajana, Hki
1941

Hevesy, Wilhelm: Finnisch-Ugrisches aus Indien, Wien 1932

Lakó, György: Unkarin lukemisto

Lehtisalo, T. : Über den Vokalismus der ersten Silbe im Juraksamojedischen, Hki 1927

Leskinen, Eino: Karjalan kielen näytteitä I-III, Hki 1932

Linden, Eeva: Kaakkos-Hämeen murteiden äännehistoria I, Hki 1942

Kalima, Jalo: Itämerensuomalaisten kielten baltilaiset lainasanat, Hki 1936

Kannisto, Arttu: Läntisen Etelä-Hämeen kielimurteesta, Hki 1902

Kettunen, Lauri: Livisches Wörterbuch, Hki 1938

Kettunen, Lauri: Lõunavepsä häälrik-ajalugu, Tartu 1922

Kettunen, Lauri: Näytteitä etelävepsästä I-II, Hki 1920

Kettunen, Lauri ja Posti, Lauri: Näytteitä Vatjan kielestä

Kettunen, Lauri: Suomen murrekartasto, Hki 1940

Kettunen, Lauri: Suomen murteet II-III, Hki 1939- 1940

Krohn, Kaarle: Der Gefangene unhold. Særtrykk av Finnisch-Ugrische. Forschungen VII

Kujola, Joh.: Äänneopillinen tutkimus Salmin murteesta, Hki 1919

Madarassy, László: Trans-danubian mirror-cases, Budapest 1932

Meillet, A: Almindelig Karakteristik av De Germanske Sprog, Kristiania 1923

Meillet A.: La Méthode Comparative en Linguistique Historique, Oslo et al. 1925

Mikkola, Joos J.: Berührungen zwischen den Westfinnischen und Slawischen Sprachen, Hfors

1894

Noreen, Adolf: Altisländische Grammatik, Halle 1923

Ojansuu, Heikki: Mikael Agricolan kielestä, Hki 1909

Paasonen, H.: Mordwinische Lautlehre, Hfors 1903

Paradigmen und Register zu Genesius Kautzsch Hebräischen Grammatik. Leipzig 1902

Paul, Herman: Prinzipien der Sprachgeschichte. Halle 1920

Pipping, Hugo: Zur Phonetik der Finnischen Sprache. Hfors 1899

Pohjanvalo, Pekka: Salmin murteen sanakirja. Hki 1947

Rangel-Nielsen, E. C. : Dansk-norsk-fransk ordbog. København 1909

Rapola, Martti: Antti Wikmanin sanakirja. Hki 1956

Rapola, Martti: Johdatus Suomen kielen murteisiin. Hki 1961

Rapola, Martti: Suomen kirjakielen historia. Hki 1933

Saaraste, Dr. Albert: Die Estnische Sprache. Tartu 1932

Selmer, Ernst W.: Reisekymographion mit Beruszvorrichtung. Oslo 1931

Setälä, E. N. : Lisiä suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen historiaan. Hki 1892

Socins, A.: Arabische Grammatik, Berlin 1913

Sommer, Ferdinand: Vergleichende Syntax der Schulsprache, Leipzig 1925

Steinnes, Asgaut: Leidang og landskyld. Oslo 1927

Szinnyei, J.: Unkarin kieleoppi. Hki 1933

Toivonen, J. G.: Tutkimus Halikon kielestä. Hki 1888

Virtaranta, Pentti: Länsiyläsatakuntalaisten murteiden äännehistoria II. Hki 1957

Viski, Károly: Tiszafüred pottery. Budapest 1932

Wichmann, Yrjö: August Alqvist's Wogulischen Grammatik. Hfors 1894

Wichmann, Yrjö: Die tschuwassischen Lehnwörter in den Permischen Sprachen. Hfors 1903

Wichmann, Yrjö: Volksdichtung und Volksbräuche der Tscheremissen. Hfors 1894

Wichmann, Yrjö: Zur Geschichte des Vokalismus der Ersten Silbe im Wotjakischen. Hki 1915

Äimä, Frans: Yleisen fonetiikan oppikirja. Hki 1938

Äimä, Frans: Übersicht der Akustischen Vokaluntersuchungen der Jüngsten Zeit (1911-1922).

Hki 1923

500 Naturvitenskap og matematikk

Bjørlykke, K.: Geologi eller læren om jorden. Kristiania 1902

Knaurs Welt-Atlas. Berlin 1928

Magyar Statisztikai Szemle 1938-1940

Norges offisielle statistikk: Folkemengdens bevegelse 1937

Norges offisielle statistikk: Folketellingen i Norge 1. desember 1930

Norges offisielle statistikk: Norges kommunale finanser i regnskapsåret 1926-1927

Norges offisielle statistikk: Skolevesenets tilstand 1923 [8 hefter].

Publications of the Hungarian Frontier Readjustment League II. Statistical Data of the Homogenous Hungarian and German Enclaves in the Succession States. Budapest 1927

800 Litteratur og litteraturvitenskap

Dumas, Alexandre: Le Vicomte de Bragelonne, Tome I. Paris 1851.

Godenhjelm, B. F.: Suomalaisen kirjallisuuden historiassa. Hki 1912.

Haavio, Martti: Kalevalan riemu vuoden kilpakeräys. Hki 1935

Hautala, Jouko: Johdatus kansanrunoustietyeen peruskäsitteisiin I. Hki 1957

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Jäsenet ja Toimihenkilöt. Hki 1932

Suomi. Kirjoituksia isänmaallisista aiheista. Hki 1931-1935 (4 bøker)

The Hungarian quarterly 1939

Valioaineita 1962.Hki 1962

900 Geografi, historie og deres hjelpefag

Korolenko VL: Chudnaja («Fantastisk») med brev fra forfatter Chexov. Berlin 1903

Ränk, Gustav: Vanha viro, kansa ja kulttuuri. Hki 1955